KOMMISSIONENS BESLUT

av den 16 december 1998

om Tysklands stöd till ADDINOL Mineralöl GmbH i.GV och ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG

(delgivet med nr K(1998) 3867)

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(1999/647/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 93.2 första stycket i detta,

efter det att alla berörda parter givits tillfälle att yttra sig enligt ovannämnda artikel och med beaktande av dessa yttranden, och

av följande skäl:

I

Genom beslut av den 20 november 1996 [1] och den 4 juni 1997 [2] beslutade kommissionen att bevilja undsättningsstöd ADDINOL Mineralöl GmbH (nedan kallat ADDINOL ALT). I en skrivelse av den 4 september 1997 begärde kommissionen ytterligare upplysningar efter det att det i tidningsartiklar förekommit rykten i samband med privatiseringen av ADDINOL ALT. Tyskland svarade på detta genom en skrivelse av den 1 oktober 1997. Vid ett besök som företrädare för kommissionen gjorde i Berlin den 12 december 1997 svarade företrädare för den tyska förbundsregeringen och för Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (BvS) på frågor i samband med dessa rapporter i pressen. Efter samtalen i Berlin lade Tyskland i en skrivelse av den 18 februari 1998 fram ytterligare upplysningar om nytt stöd på 59,9 miljoner tyska mark och en omstruktureringsplan.

Den 25 februari 1998 beslutade kommissionen med stöd av den framlagda informationen och mot bakgrund av sina tvivel om huruvida dessa stödåtgärder var förenliga med reglerna för den gemensamma marknaden att inleda ett förfarande enligt artikel 93.2 i EG-fördraget. Kommissionen meddelade Tyskland detta beslut och motiveringen till det i en skrivelse av den 17 mars 1998, vars innehåll offentliggjordes *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* [3]. Kommissionen gav därefter ärendet det nya numret C 18/98. Vidare uppmanade kommissionen alla berörda parter att yttra sig inom en månad efter offentliggörandet.

I en skrivelse av den 2 april 1998, som mottogs den 3 april 1998, och i en skrivelse av den 15 april, som mottogs den 16 april 1998 svarade Tyskland på kommissionens skrivelse av den 17 mars 1998. I en skrivelse av den 23 april 1998 begärde kommissionen ytterligare upplysningar från Tyskland, som lämnade dessa upplysningar i en skrivelse av den 8 maj 1998, som mottogs den 11 maj 1998. Vid en sammankomst den 13 maj 1998 mellan företrädare för kommissionen och förbundsregeringen lämnade Tyskland ytterligare information. Ytterligare frågor ställdes i en skrivelse av den 15 juni 1998 och besvarades i en skrivelse av den 29 juni 1998, som mottogs samma dag. Tyskland lämnade ytterligare svar den 13 juli 1998. Kommissionen begräde ytterligare upplysningar den 4 augusti 1998, som lämnades i en skrivelse av den 14 augusti 1998 (mottogs den 17 augusti 1998) och i en skrivelse av den 18 augusti 1998 (mottogs den 28 augusti 1998). Därefter ställde kommissionen den 7 september 1998 ytterligare frågor till Tyskland, som besvarades den 18 september 1998 (mottogs samma dag) samt den 30 september 1998 (mottogs den 1 oktober 1998). Tyskland lämnade ytterligare upplysningar den 1 oktober 1998 (mottogs den 2 oktober 1998), den 16 oktober 1998 (mottogs den 19 oktober 1998), den 28 oktober 1998 (mottogs den 29 oktober 1998) samt den 4 november 1998 (mottogs samma dag).

Efter det att förfarandet inletts inkom den 16 juli 1998 synpunkter från Fina Deutschland GmbH (nedan kallat Fina). Kommissionen ställde den 4 augusti 1998 frågor till Fina, vilka besvarades i en skrivelse av den 26 augusti 1998 (mottogs samma dag). I en skrivelse av den 20 juli 1998, som mottogs samma dag, förklarade den tyska regeringen, att den inte behövde någon översättning av skrivelsen från Fina.

I en skrivelse av den 10 augusti 1998, som mottogs den 11 augusti 1998, svarade Tyskland på Finas skrivelse.

Enligt tillgängliga uppgifter har en del av stödet (lån på 7 miljoner tyska mark) redan betalats ut, trots att kommissionen ännu inte har beslutat om huruvida detta är förenligt med reglerna för den gemensamma marknaden.

II

ADDINOL ALT bildades den 1 juni 1990 i samband med uppdelningen av det tidigare statliga östtyska företaget Hydrierwerk

---

[1] Statligt stöd N 783/96, skrivelse av den 4 december 1996.

[2] Statligt stöd N 225/97 och NN 70/97, skrivelse av den 20 juni 1997.

[3] EGT C 186, 16.6.1998, s. 7.

Zeitz. Företaget privatiserades 1994 (avtalen undertecknades den 2 maj respektive den 16 augusti 1994), varefter det övertogs av Innovative Umweltteckniken GmbH (IUG).

ADDINOL ALT omfattade ADDINOL Mineralöl GmbH och de båda dotterbolagen ADDINOL Vertriebs GmbH och ADDINOL Dienstleistungs GmbH.

Den 23 oktober 1997 begärde ADDINOL ALT att ett konkursförfarande skulle inledas. Ett nytt bolag bildades den 15 december 1997 med namnet Schmieröl Krumpa GmbH & Co. KG. Bolaget bytte senare namn till ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG (nedan kallat ADDINOL LUBE). Det nya bolaget övertog den 16 december 1997 en del aktier i ADDINOL. Bolaget kommer att överta tillhörande tillgångar som fastigheter och utrustning samt dotterbolaget ADDINOL Dienstleistungs GmbH från konkursförvaltaren. ADDINOL LUBE ägs av investeringsbolaget BVT Holding GmbH & Co. KG som innehar 24% av aktierna samt av privatpersonerna Wildegger, Streletz och Koehn som innehar 76% av aktierna. Det nya bolaget räknas till gruppen små och medelstora företag.

ADDINOL ALT var verksamt inom smörjoljesektorn och framställde främst basoljor, oljor för personbils- och dieselmotorer samt hydraulväxeloljor. Det nya bolaget ADDINOL LUBE övergav raffineringen av oljor och ägnar sig enbart åt att blanda och sälja smörjoljor. År 1997 uppgick omsättningen inom smörjoljesektorn till 43,945 miljoner tyska mark, varav ca 70% hänför sig till den tyska marknaden och 20% till den estniska marknaden. År 1997 sysselsatte ADDINOL ALT över 500 personer. ADDINOL LUBE har idag 75 anställda (varav 12 i dotterbolaget ADDINOL Mineralöl Marketing OÜ i Estland). Prognosen för 1998 visar på en omsättning på omkring 36 miljoner tyska mark. ADDINOL har sitt säte i Sachsen-Anhalt.

III

ADDINOL har tidigare erhållit diverse stöd:

Inom ramen för privatiseringen erhöll ADDINOL ALT under perioden 1994–1996 från BvS subventioner på 91,7 miljoner tyska mark för förlusttäckning. Dessutom övertog delstaten Sachsen-Anhalt ett 100-procentigt borgensåtagande för ett investeringslån på 40 miljoner tyska mark samt kostnaderna för saneringen av de miljöskador som uppstått före den 1 juli 1990 (skulderna, som fram till juli 1990 upplupit till 20,6 miljoner tyska mark skrevs av; tidigare skulder på 25 miljoner mark stod kvar som skulder i företaget). I sitt beslut av den 5 juni 1997 hade kommissionen kommit till slutsatsen, att alla dessa åtgärder omfattades av Treunhand-bestämmelser ([4]).

Mot bakgrund av ADDINOL ALT:s fortsatta svårigheter beviljade BvS ett undsättningsstöd i form av ett lån på 10 miljoner tyska mark till en ränta på 7% och med löptid fram till den 30 april 1997. ADDINOL ALT hamnade under hösten 1996 i en akut likviditetskris, varför BvS i slutet av 1996 började söka efter en ny investerare. Man blev tvungen att förlänga löptiden för det första undsättningslånet och ytterligare undsättningsstöd måste dessutom sättas in, eftersom sökandet efter en ny investerare kom att ta längre tid än förmodat. Den beviljade andra stödåtgärden bestod av ett lån på totalt 18 miljoner tyska mark (räntesats 7%, återbetalning fram till den 30 juli 1997), varav dock endast 12 miljoner tyska mark de facto betalades ut.

Inom ramen för omstruktureringen erhöll ADDINOL ALT och ADDINOL LUBE stöd på sammanlagt 59,9 miljoner tyska mark (29,95 miljoner tyska mark från delstaten Sachsen-Anhalt och 29,95 miljoner tyska mark från BvS) i form av subventioner. Eftersom 12,85 miljoner tyska mark av delstatens bidrag har tilldelats av medel från den godkända regionalstödsordningen ”Gemeinschaftsaufgabe Verbesserung der regionalen Wirtschaftstruktur”, uppgår den sammanlagda omfattningen av de till upplösningen av konkursboet anmälda stödåtgärderna, vilka skall godkännas av kommissionen, till 47,05 miljoner tyska mark. I detta belopp ingår ett till hälften av BvS och till hälften av delstaten Sachsen-Anhalt finansierat lån på 3 miljoner tyska mark till konkursförvaltaren, vilket betalades ut redan i december 1997 och vilket nämndes i samband med att förfarandet inleddes.

Stöden på 59,9 miljoner tyska mark är avsedda för följande ändamål:

— 28,6 miljoner tyska mark till investeringsfinansiering,

— 10,7 miljoner tyska mark till förlustutjämning,

— 5 miljoner tyska mark för täckande av förluster i de gamla blandningsanläggningarna (under övergångstiden 1998).

— 4,3 miljoner tyska mark i driftskapital,

— 11,3 miljoner tyska mark för nedläggning av gamla anläggningar.

Ett belopp på 5 miljoner tyska mark för utjämning av förluster som uppstått i de gamla blandningsanläggningarna fram till byggandet av en ny anläggning och ett belopp på 11,3 miljoner tyska mark för nedläggning av de gamla anläggningarna betalas ut till ADDINOL ALT, medan återstående del av de 59,9 miljoner tyska marken går till det nya bolaget ADDINOL LUBE.

I en skrivelse daterad den 18 september underrättade Tyskland kommissionen om att det krävdes ytterligare stöd för att finansiera de förluster som uppstått i de gamla blandningsanläggningarna. Därefter avskrev Leuna Werke GmbH, som ägs av BvS, sina fordringar på ADDINOL ALT vilka uppgick till 9,3 miljoner tyska mark. Det hade inte beslutats om Leuna Werke GmbH skulle få ersättning för detta BvS eller av delstaten Sachsen-Anhalt. Detta belopp på 9,3 miljoner tyska mark omfattades inte av förfarandet och berörs inte av detta beslut. I en skrivelse av den 4 november 1998 återtogs anmälan om dessa extra stöd.

([4]) Se kommissionens beslut om Treunhandanstaltens stödbestämmelse NN 108/91, E 15/92 och N 768/94.

IV

Så som nämnts ovan inkom tredje part med synpunkter till kommissionen i samband med att förfarandet inleddes.

Fina är ett dotterbolag i Petrofina-gruppen. Det har sitt säte i Frankfurt am Main och dess verksamhet består i huvudsak av distribution, försäljning och saluföring av raffinerade bränslen samt av framställning, försäljning och saluföring av smörjmedel, vilket bland annat omfattar försäljning i detaljistledet via bensinstationer och försäljning till näringsidkare i Tyskland. Företaget ägnar sig också åt försäljningsfrämjande åtgärder för petrokemiska och närliggande produkter. År 1997 uppgick omsättningen till totalt 2 743 miljoner tyska mark. Samma år sysselsatte Fina 249 personer, jämfört med 275 personer år 1996.

Fina har anfört att smörjmedelsmarknaden, där ADDINOL LUBE är verksamt, står inför en betydande nedgång. Enligt Finas uppgifter var nedgången under det första tertialet 1998 4,4 %. Enligt Finas förmenande är ADDINOL LUBE ett lokalt företag, som inte har tillgång till ny teknik och som därför inte har möjlighet att överleva på en högteknologisk, internationell marknad. Ett ytterligare problem för ADDINOL LUBE skulle vara att omstruktureringsplanen inte omfattar någon partner med industrierfarenhet. Slutligen skulle ADDINOL LUBE för sin råvarutillförsel i huvudsak vara beroende av tredje part, medan de viktigaste konkurrenterna är integrerade i andra produktionsled.

Enligt uppgift från Fina skulle ADDINOLS priser för vissa order ha legat upp till 20 % under konkurrenternas priser. Denna kostnadsfördel skulle ha möjliggjort en försäljningsstrategi som finansierats av stödåtgärder som till exempel undsättningsstödet på 28 miljoner tyska mark. Tack vare denna kostnadsfördel skulle ADDINOL LUBE ha kunnat fördubbla sin marknadsandel mellan 1994 och 1998. Belägg för detta påstående kunde Fina inte lägga fram ens efter att ha anmodats till det. Fina befarar att ADDINOL LUBE kommer att kunna fortsätta sin marknadssnedvridande strategi med hjälp av de nya omstruktureringsstöden på 59,9 miljoner tyska mark. Dessutom anser Fina att det finns överkapacitet på marknaden för blandnings- och tillsatsämnen. Slutligen anser företaget att ett stöd på 60 miljoner tyska mark kan leda till en tydlig snedvridning av marknaden, i synnerhet som Finas sammanlagda omsättning på smörjmedelsmarknaden uppgår till ca 70 miljoner tyska mark.

Fina anför att investerarens bidrag till omstruktureringsplanen inte är tillräcklig.

Fina drar härav slutsatsen att kriterierna i gemenskapsriktlinjerna för bedömning av statligt stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter inte uppfyllts och att omstruktureringsstöd till ADDINOL LUBE inte borde beviljas.

I en skrivelse daterad 10 augusti 1998 lämnade Tyskland följande svar på synpunkterna från Fina: ADDINOL LUBE skulle kunna utvecklas till ett lönsamt företag och via raffinaderiet Koramo Kolin AG i Tjeckien få tillgång till råvaror som t.ex. basolja. Finas argument, att endast företag som är integrerade i andra produktionsled skulle kunna överleva på marknaden, kan Tyskland inte förstå. ADDINOL LUBE kan uppvisa såväl internationella allianser på området tekniskt samarbete som en betydande export. Vad gäller en partner med erfarenhet av industriverksamhet hänvisar Tyskland till att de tre investerarna tidigare varit anställda i företaget i ledande ställning och att ADDINOL LUBES kunder består av industripartners. Tyskland tillbakavisar också Finas påstående om en aggressiv försäljningsstrategi baserad på subventionerade priser. Samma sak gäller även framgent för ADDINOL LUBE. Vad gäller den påstått fördubblade marknadsandelen lägger Tyskland fram siffror som visar att ADDINOL ALT:s andel på den tyska marknaden minskat från 4,51 % år 1995 till 4,24 % år 1997. Inom vissa segment hade dock ADDINOL ALT ökat sin marknadsandel, som t.ex. inom segmentet motoroljor där andelen ökade från 2,69 till 3,3 %. ADDINOL hade inte heller dumpat priserna, utan t.o.m. förlorat en del kunder under den period som företaget påstods ha snedvridit konkurrensen. Vidare skulle inte de statliga stöden ha kunnat snedvrida konkurrensen, eftersom ADDINOL LUBES marknadsandel såväl i Tyskland som internationellt sett var oansenlig. Avslutningsvis påpekade Tyskland att stödet var begränsat till det absolut minsta nödvändiga beloppet för omstruktureringen.

Tyskland har i flera skrivelser betonat att investerarnas bidrag måste ses som betydande.

V

När förfarandet inleddes hyste kommissionen följande tvivel beträffande de två redan beviljade undsättningsstöden och det nya stödet inom ramen för upplösningen av konkursboet:

a) **Beviljade undsättningsstöd**

Eftersom undsättningsstöd i enlighet med riktlinjerna för undsättnings- och omstruktureringsstöd (EGT C 368, 23.12.1994) i princip endast skall kunna beviljas en gång och i och med att ADDINOL ALT redan beviljats två undsättningsstöd, tvivlade kommissionen på att de 1996 och 1997 beviljade och utbetalda undsättningsstöden är förenliga med den gemensamma marknaden. Vidare hade Tyskland inte uppfyllt det åtagande om att inte bevilja företaget ytterligare undsättningsstöd som gjordes med anledning av kommissionens andra beslut. Tyskland beviljade nämligen i december 1997 konkursförvaltaren till ADDINOL ALT ett ytterligare stöd (3 miljoner tyska mark från BvS och delstaten Sachsen-Anhalt).

b) **Nya stöd**

Vad gäller de nya stöden på 59,9 miljoner tyska mark tvivlade kommissionen på om huruvida

— omstruktureringsplanen kan säkerställa företagets lönsamhet på lång sikt,

— det beviljade stödet verkligen är begränsat till det absolut minsta nödvändiga beloppet och

— huruvida investerarnas bidrag kan anses vara betydande.

VI

När det första stödet beviljades i november 1996 och det andra i maj 1997, ansåg BvS och delstaten Sachsen-Anhalt att företaget kunde räddas med dessa stöd och att konkurs kunde förhindras. Kommissionen hade inga indikationer på att man vid den tidpunkten kunde förvänta sig att ADDINOL ALT i december 1997 skulle begära sig i konkurs.

Det andra paketet undsättningsstöd beviljades av kommissionen efter det att Tyskland försäkrat att det inte skulle beviljas några ytterligare undsättningsstöd. När förfarandet inleddes konstaterades att Tyskland inte hållit sitt löfte, eftersom ADDINOL ALT erhållit ett lån på 3 miljoner tyska mark efter det att konkursförfarandet inletts i december 1997. Tyskland anförde i sitt svar på inledandet av förfarandet att bidraget på 3 miljoner tyska mark inte var något undsättningsstöd, utan ett förfinansierat omstruktureringsstöd. Detta stöd krävdes för att produktionen skulle kunna fortsätta i de gamla blandningsanläggningarna. Vidare skulle denna summa ingå i det totala stödbeloppet till ADDINOL LUBE på 59,9 miljoner mark. Detta argument förefaller trovärdigt, i det att omstruktureringsplanen redan lades fram och antogs i oktober 1997 och att konkursförfarandet inleddes i december 1997. För bildandet av det nya bolaget skulle det ha varit en absolut nödvändighet att ADDINOL ALT fortsatte sin tillverkning, så att man inte förlorade några kunder. I december 1997 skulle det omstruktureringskoncept som konsultföretaget Arthur D. Little lagt fram redan ha varit genomfört. Så som framgår av omstruktureringsplanen (detaljer följer nedan) hade 5 miljoner tyska mark avsatts för fortsatt drift i de gamla blandningsanläggningarna. Produktionen i de gamla anläggningarna måste kunna fortsätta fram till dess att de nya blandningsanläggningarna blev färdiga (någon gång i slutet av 1999 enligt omstruktureringsplanen). Det belopp på 3 miljoner tyska mark som betalades ut i december 1997 var ett omstruktureringsstöd och en del av beloppet på 5 miljoner tyska mark.

Kommissionen inledde förfarandet mot de redan beviljade undsättningsstöden eftersom den förmodade att ytterligare undsättningsstöd hade beviljats. Så som klarlagts var det i december 1997 utbetalade beloppet på 3 miljoner tyska mark ett förfinansierat omstruktureringsstöd. I och med det har Tyskland hållit sitt löfte att inte bevilja ytterligare undsättningsstöd. Därigenom har misstankarna om att Tyskland återigen skulle ha beviljat undsättningsstöd kunnat undanröjas. Dessa misstankar var den enda orsaken till att förfarandet inleddes vad gäller de gamla undsättningsstöden.

Tyskland har dock underlåtit att invänta kommissionens samtycke till utbetalningen av de 3 miljoner tyska marken och har därigenom brutit mot sin skyldighet enligt artikel 93.3 i EG-fördraget.

Tyskland har av konkursförvaltaren återkrävt de utbetalda delarna av de båda undsättningsstöden.

VII

Åtgärderna till förmån för ADDINOL ALT och ADDINOL LUBE skall anses utgöra stöd enligt artikel 92 i EG-fördraget, eftersom de beviljats av en medlemsstat med hjälp av statliga medel, och snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

De nya stöd som beviljats av BvS och delstaten Sachsen-Anhalt anmäldes som omstruktureringsstöd. Undantagsbestämmelsen i artikel 92.3 c i EG-fördraget ”stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset” kan komma att tillämpas, eftersom huvudsyftet med stödet är omstrukturering av ett företag i svårigheter. Sådana stöd kan anses vara förenliga med reglerna för den gemensamma marknaden, i den mån kriterierna i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (nedan kallat riktlinjerna) uppfylls.

Vid tillämpning av riktlinjerna måste betänkas att de i regel inte gäller nybildade företag (rekonstruktion/upplösning av konkursbo), som tar över eller hyr tillgångarna i ett företag, med avseende på vilket ett konkursförfarande inletts. För företagen i de nya tyska delstaterna görs dock undantag från denna princip, eftersom övergången från planekonomi till marknadsekonomi medför särskilda problem. Det låga egna kapitalet är ett typiskt exempel på svårigheter för sådana företag som ADDINOL LUBE, som håller på att gå över till marknadsekonomi. Sådana svårigheter kan motivera att även ett nybildat företag kan anses vara ett företag i svårigheter. Mot bakgrund av denna särskilda belägenhet och BvS:s uppgift i denna övergångsprocess, kan i vissa bestämda fall stöd till företag, som övertar ett bolag för vilket konkursförfarande inletts, anses utgöra omstruktureringsstöd. I sådana fall måste de privata investerare som övertagit det nybildade bolaget bidra till omstruktureringen i betydande omfattning.

För att kommissionen i enlighet med riktlinjerna för omstruktureringsstöd skall kunna samtycka till detta stöd till ADDINOL ALT och ADDINOL LUBE måste det finnas en omstruktureringsplan som måste uppfylla vissa bestämda förutsättningar:

Återställande av långsiktig lönsamhet

Omstruktureringsplanen måste vara utformad så att företagets långsiktiga lönsamhet och livskraft inom rimlig tid och på grundval av realistiska antaganden vad gäller dess framtida för-

utsättningar för verksamheten kan garanteras. I princip skall inga stöd beviljas upprepade gånger.

Tyskland lade fram en detaljerad omstruktureringsplan för ADDINOL LUBE, vilken utarbetats av konsultföretaget Arthur D. Little. Det centrala i planen är att ADDINOL LUBE upphör med att raffinera olja och koncentrerar sig på att blanda högkvalitativa smörjmedel, i synnerhet motorolja. För detta syfte skall en helt ny oljeblandningsanläggning byggas till en investeringskostnad på 28,6 miljoner tyska mark. För att inte förlora några kunder kommer ADDINOL LUBE att använda ADDINOL ALT:s blandningsanläggningar tills de nya anläggningarna är färdiga. Därefter kommer ADDINOL ALT:s produktionsanläggningar att rivas och läggas ned permanent. ADDINOL LUBE:s verksamhetsområde kommer i väsentlig omfattning att skilja sig från ADDINOL ALT:s, eftersom ADDINOL LUBE inte kommer att raffinera någon olja. Budgeten för 1998–2000 förutsätter vinst fr.o.m. år 2001.

Den olja som skall användas som råvara kommer att tillhandahållas av raffinaderiet Koramo Kolin AG. Koramo Kolin AG har utvecklat högkvalitativa basoljor, som ligger till grund för ADDINOL LUBE:s specialoljor. Genom att begränsa sig till att blanda oljor och att lägga ned det gamla raffinaderiet kommer företaget att koncentrera sig på sin kärnverksamhet och slippa de höga kostnader som den olönsamma raffinaderiverksamheten medfört.

Omstruktureringsplanen förutsätter att ADDINOL LUBE kommer att kunna öka sin omsättning med cirka 70 % mellan 1998 och 2002. Detta grundantagande i Arthur D. Littles plan är den absoluta förutsättningen för att ADDINOL LUBE skall kunna återupprätta en långsiktig lönsamhet. Enligt Tysklands uppfattning kan denna ökning uppnås av flera skäl, i synnerhet följande:

1) ADDINOL LUBE är verksamt inom lönsamma nischer på smörjoljemarknaden.

2) ADDINOL LUBE är känt för sina kvalitetsprodukter och för sin tillförlitlighet samt besitter stort kunnande inom utveckling, framställning och försäljning av kvalitetssmörjmedel.

3) Genom godkännande av stödet till det nya företaget kommer den ovisshet kunder och leverantörer känt att undanröjas och ADDINOL LUBE kommer att kunna skaffa sig nya kunder. Tidigare kunde ett flertal avtal (t.ex. med […] (*) inte genomföras, eftersom kunderna på grund av företagets osäkra framtid befarade att de skulle komma att förlora sin leverantör.

4) Den stora omsättningsökningen för ADDINOL ALT:s produkter i Estland pekar på en mycket lovande exportpotential för företaget.

Enligt riktlinjerna måste den förbättrade lönsamheten till största delen härröra från interna åtgärder som ingår i omstruktureringsplanen. Externa faktorer som högre priser och större efterfrågan, som företaget inte kan påverka i någon större utsträckning, får endast beaktas när respektive marknadsprognos accepterats allmänt.

Tyskland har tillstått att smörjoljemarknaden i Tyskland enligt uppgifter från Statistischen Bundesamtes under det första tertialet 1998 gått tillbaka med 3,8 % jämfört med samma period föregående år. Att utsikterna för en ökning av omsättningen på dessa marknader snarast är små bekräftas av kommissionens egna experter. Enligt dem är motoroljemarknaden en mogen marknad med låga vinstmarginaler. Enligt uppgifter från Wood Mackenzie European Downstream Oil Service från februari 1998 kommer smörjoljemarknaden i OECD-länderna att gå tillbaka med 6 % mellan 1996 och 2005. Följaktligen bygger omstruktureringsplanen på externa faktorer, och dessa externa faktorer är inte allmänt accepterade.

Inte ens om man inte tar hänsyn till att en återupprättad lönsamhet inte kan baseras på externa faktorer, är ADDINOL LUBE:s chanser att öka sin omsättning så som planerat små:

1) Motoroljemarknaden, vilken utgör mer än 50 % av ADDINOL LUBE:s omsättning ([5]), gick i Tyskland tillbaka med 10,5 % mellan april 1997 och april 1998. Omstruktureringsplanen bygger dock uttryckligen på att ADDINOL LUBE:s omsättningsökning till största delen skulle härröra från att företaget ökade sin andel på motoroljemarknaden med 72 %. Denna marknad står inför problemet att tidsperioden mellan oljebyten i motorfordon blir allt längre på grund av den allt bättre oljekvaliteten. Minskningen av marknadsvolymen är med andra ord inte ett uttryck för säsongsbetingade fluktuationer, utan snarare för en strukturell utveckling av marknaden. Tyskland påstår dock att endast ett antal delsegment av motoroljemarknaden, där ADDINOL LUBE inte är verksamt, har gått tillbaka. Tyskland kunde dock inte påvisa att ADDINOL LUBE skulle vara verksamt inom sådana segment av motorolje- och övriga smörjmedelsmarknaden som har hög tillväxt. Det finns endast framtida planer för det. Detta tyska argument, som bygger på antagandet att ADDINOL till största delen är verksamt inom lönsamma marknadsnischer, är följaktligen inte övertygande.

2) Ett företag kan inte uteslutande stödja sig på sina produkters goda kvalitet och sitt kunnande inom forskning och utveckling. ADDINOL LUBE konkurrerar med stora industriföretag som Shell, Exxon och Mobil, som alla kan tillverka kvalitetsprodukter. De argument som framförts till ADDINOL LUBES fördel skall därför ses som en grundförutsättning för att överhuvudtaget kunna klara av konkurrensen på marknaden.

3) Det kan antas att ADDINOL LUBE skulle få fler order, om den juridiska osäkerheten rörande företagets framtid skulle kunna undanröjas. Rättssäkerhet vad gäller ett företags fort-

(*) Delar av denna text har utformats så att konfidentiella uppgifter inte skall röjas. Dessa delar omges av en hakparentes och ärmarkerade med en asterisk.

([5]) Hänför sig till tidsperioden 1998–2002, då ADDINOL enligt omstruktureringsplanen skall upphöra med raffineringen och försäljningen av basoljor.

bestånd är dock ytterligare en grundförutsättning för att kunna delta i konkurrensen på marknaden och rättfärdigar inte antagandet om en 70-procentig ökning av omsättningen på en mogen marknad eller en marknad på nedgång.

4) Vad gäller företagets exportpotential har Tyskland gjort gällande att ADDINOL LUBES omsättning till 40 % härrör från export, i synnerhet via dotterbolaget (ADDINOL Mineralöl Marketing OÜ) i Estland. Enligt uppgifterna från Tyskland har dessa länder tvåsiffriga tillväxtsiffror (för vilka marknadssegment dessa siffror gäller specificeras inte). Kommissionen hyser dock tvivel om att en betydande ökning av marknadsandelen skulle kunna uppnås ens i Östeuropa. Det finns redan starka internationella och lokala konkurrenter på dessa marknader. Vidare argumenterar ADDINOL LUBE att dess produkter i Ryssland säljs vid LukeOils bensinstationer. Mot bakgrund av den ryska krisen måste dock företaget tillstå att det under det andra halvåret 1998 inte var möjligt att öka omsättningen på den ryska marknaden. Med tanke på den fortsatta ekonomiska utvecklingen är det dessutom föga troligt att man i framtiden kan uppnå några betydande omsättningsökningar på den marknaden. Dessa tämligen pessimistiska överväganden måste också göras vad gäller ADDINOL LUBES satsning på att ta sig in på andra marknader, t.ex. i Asien. De förmodade omsättningsökningarna kan med stor sannolikhet inte uppnås genom exportverksamhet.

Det finns även andra tecken som leder till tvivel på återupprättad långsiktig lönsamhet:

1. Så som kommer att klargöras mer i detalj nedan, bidrar investerarna med 5 miljoner tyska mark till täckandet av omstruktureringskostnaderna på 64,9 miljoner tyska mark. Eftersom stödet måste vara begränsat till ett absolut nödvändigt minimum, måste kommissionen utgå från att ADDINOL LUBE har försökt göra allt för att höja sitt bidrag till omstruktureringsplanen och ansträngt sig att få ytterligare finansiella medel från banker och andra privata investerare. Om man betänker att ADDINOL LUBE inte behöver överta skulderna i ADDINOL ALT och att företaget får ett statligt stöd på 59,9 miljoner tyska mark, är det svårt att förstå varför företaget inte kan uppbringa mer privat kapital än 5 miljoner tyska mark. Inte ens den i Östtyskland till stor del utbredda tveksamheten att ge lån kan förklara bristen på finansiellt engagemang. En investerare med vinstintresse som t.ex. en affärsbank skulle alltid vara intresserad av att delta i en lovande investering. Jämförbara fall i de nya tyska delstaterna har visat att även företag i svårigheter fått lån från privatbanker ([6]). Privatbankernas och andra finansinstituts bristande vilja att tillhandahålla större krediter, kan anses vara ett tecken på att det finns tvivel angående företagets framtidsutsikter.

2. Omstruktureringsplanen bygger till övervägande del på statligt stöd, vilket betyder att om oförutsedda svårigheter skulle uppstå, måste högst sannolikt ytterligare stöd beviljas. Mot bakgrund av detta faktum och den hittillsvarande utvecklingen i ADDINOL hyser kommissionen tvivel om huruvida man kan hålla sig till principen om att endast bevilja stöd en gång.

Inte heller den uppdaterade bedömning som lades fram av konsultföretaget Arthur D. Little den 16 oktober 1998 ändrar denna bedömning. Osäkerheten rörande omsättningsökningen bekräftas i denna rapport i så måtto att det betonas att ADDINOL LUBE med sin ensidiga koncentration på motoroljemarknaden måste räkna med dåliga affärsutsikter. Den ökade omsättningen under 1998 kunde delvis hänföras till särskilda omständigheter som inte kommer att upprepas i framtiden. För det första kunde ADDINOL LUBE under detta år sälja de kvarblivna oljelagren från det gamla raffinaderiet och för det andra hade den basolja, som raffinaderiet Koramo Kolin AG sålde till tredje part, en omsättningsökande inverkan. 13,1 miljoner tyska mark av omsättningen kan förklaras av dessa speciella omständigheter. 4,8 miljoner tyska mark av dessa härrör från Koramo Kolin AG:s basoljeförsäljning. Enligt rapporten från Arthur D. Little motsvarar de för helåret 1998 uppdaterade siffrorna, med dessa speciella omständigheter undantagna, i stort siffrorna i den ursprungliga omstruktureringsplanen. Följaktligen gäller de grundantaganden som redogjorts för ovan och ADDINOL LUBES 70-procentiga ökning av omsättning måste fortfarande uppnås. Den omnämnda rapporten innehåller inga uppgifter om ADDINOLS utsikter att faktiskt förverkliga den uppsatta omsättningsökningen.

Det faktum att ADDINOL inte uppvisade några förluster under 1998 kan hänföras till att företaget kunde dra nytta av särskilda omständigheter, som till exempel försäljningen av de gamla oljelagren från Leuna-raffinaderiet. Det är inget bevis på att ADDINOL LUBE redan åter blivit lönsamt.

Den aktualiserade bedömningen av omstruktureringsplanen innehåller även uppgifter om att ADDINOL LUBE kunnat sänka sina kostnader för materialinköp med 12 %. Följaktligen skulle man kunna hävda att omsättningsökningen inte längre är nödvändig. Även kostnadssänkningen är dock delvis endast tillfällig, som t.ex. erhållandet av olja från Leuna-raffinaderiets gamla lager.

Mot denna bakgrund är slutsatsen i Arthur D. Little-rapporten förvirrande, dvs. rekommendationen att verksamhet på området oljeblandning fortsatt skulle vara en klok och solid strategi för utvecklingen av ADDINOL LUBE. Detta uttalande förmår inte skingra kommissionens tvivel vad gäller omsättningsökningen. Denna rapport, i likhet med alla andra uppgifter som Tyskland lämnat, innehåller inga övertygande argument eller entydiga bevis för att ADDINOL LUBE realistiskt sett skulle kunna uppnå denna omsättningsökning. Sådana argument och bevis krävs dock, eftersom antagandena om företagets utveckling strider mot de

([6]) T.ex. i fallet med Blema Kircheis, NN 157/97.

nuvarande marknadsutsikterna. Även efter att ha granskat all information i den aktualiserade bedömningen av Arthur D. Little anser kommissionen att ett återupprättande av långsiktig lönsamhet inte är säkerställt.

Kommissionen drar följaktligen slutsatsen att denna förutsättning i villkoren inte uppfyllts.

Stödet skall stå i förhållande till omstruktureringens kostnader och fördelar

Stödbeloppet och stödnivån skall begränsas till vad som är absout nödvändigt för att möjliggöra en omstrukturering och skall ur gemenskapens synvinkel stå i proportion till de förväntade vinsterna. Därför förväntas det av stödmottagarna i regel att de i betydande grad själva, med egna medel eller med medel erhållna från privata finansinstitut, bidrar till omstruktureringsplanen.

Så som framgår av nedanstående tabell motsvarar summan av de medel som inom ramen för omstruktureringsplanen beviljats ADDINOL LUBE och ADDINOL ALT den summa som krävs för omstruktureringen ([7]):

Medel	Tyska mark	Omstruktureringsåtgärder	Miljoner tyska mark
Subventioner från delstaten Sachsen-Anhalt (inkl 12,85 miljoner tyska mark ur gemenskapsstödet)	29,95	Tillfällig fortsatt drift i blandningsanläggningarna	5
Subventioner från BvS	29,95	Investeringar	28,6
		Förluster fram till år 2002	10,7
		Driftskapital	4,3
		Rivning av ADDINOL ALT:s raffinaderianläggningar	11,3
Eget kapital från investgerarna	1	Eget kapital	1
Investerarnas bidrag	4	Försäljningssumma för tillgångarna inkl. försäljningssumman för ADDINOL Dienstleistungs-GmbH	4
Totalt	64,9		64,9

Kostnaderna för omstruktureringen uppgår till totalt 64,9 miljoner tyska mark, varav 53,6 miljoner tyska mark är avsedda för det nya bolaget ADDINOL LUBE och 11,3 miljoner tyska mark för ADDINOL ALT. Ett belopp på 11,3 miljoner tyska mark skall användas för att lägga ned och riva det gamla raffinaderiet och blandningsanläggningarna. Enligt uppgifter från Tyskland måste de gamla anläggningarna rivas enligt miljöskyddslagstiftningen. ADDINOL ALT:s produktionsanläggningar (både raffinaderiet och blandningsanläggningarna) läggs ned permanent. I beloppet på 53,6 miljoner tyska mark för det nya bolaget ingår det belopp på 5 miljoner tyska mark som betalats till ADDINOL ALT. Denna summa är avsedd för den fortsatta driften i de gamla blandningsanläggningarna fram tills de nya anläggningarna står färdiga, vilket väntas ske i slutet av 1999, och måste därför tillskrivas ADDINOL LUBE ([8]). Investerarna bidrar med 5 miljoner tyska mark till det nya bolaget. Följaktligen uppgår det egna bidraget till 9,3 %.

Investerarna har åtagit sig följande: att bibehålla 40 arbetstillfällen fram till den 31 december 2002 (böter på 4 170 tyska mark per månad och arbetsplats om så ej sker), att upprätthålla affärsverksamheten till minst den 31 december 2002 (böter motsvarande 20 % av det ur statliga medel beviljade stödet om så ej sker) samt att till staten överföra 80 % av den vinst som görs vid försäljning av företaget före den 21 december 2002.

Tyskland har gjort gällande att beviljandet av stödet inte enbart säkrar 63 arbetstillfällen hos ADDINOL LUBE, utan totalt 250 arbetstillfällen i regionen. Regionen Merseburg, där ADDINOL LUBE befinner sig, har med sina 27 % en ännu större arbetslöshet än andra regioner i de nya tyska delstaterna. Grannregionen Sangerhausen har med sina 28,4 % den högsta arbetslöshetssiffran i de nya tyska delstaterna. Därigen bidrar, enligt Tysklands förmenande, stödet till ADDINOL LUBE även till att det skapas högkvalitativa arbetstillfällen, som kan bidra till att en del av strukturproblemen i den berörda regionen kan minskas.

Investerarnas bidrag på 9,3 % är osedvanligt litet, i synnerhet om man betänker att ADDINOL tidigare erhållit diverse stöd. Även om man tar häsyn till att de investerare som innehar merparten av aktierna (76 %) är privatpersoner, kan ett bidrag på 9,3 % definitivt inte anses betydande. ADDINOL LUBE är ett nytt bolag som inte behöver överta ADDINOL ALT:s gamla skulder och förluster. Det är ett företag som med statliga medel bygger sig en ny produktionsanläggning för 28,6 miljoner tyska mark. Trots det förmår inte ADDINOL LUBE skaffa sig mer kapital hos privata finansinstitut.

I sin skrivelse av den 4 november 1998 meddelar Tyskland att investerarna har för avsikt att höja sitt bidrag med upp till 5 miljoner tyska mark. Tysklands stöd skall minskas med samma belopp. Detta ytterligare bidrag från investerarna skall finansieras eller garanteras av Philips Industrial Electronics, som skall bygga den nya blandningsanläggningen. Philips har internt ännu inte fattat beslut i frågan. Eftersom inget definitivt beslut ännu fattats i frågan, kan denna summa inte räknas som bidrag från investerarna. Dessa åtgärder i sista minuten är inte heller trovärdiga av den anledningen att ADDINOL LUBE tidi-

([7]) Vid tidpunkten för anmälan och för inledandet av förfarandet visade omstruktureringsplanen på ett behov av 60,9 miljoner tyska mark, varvid det statliga stödet uppgick till 59,9 miljoner tyska mark och investerarnas bidrag till 1 miljon tyska mark. Under mellantiden har det visat sig att investerarna kommer att skjuta till ytterligare 4 miljoner tyska mark.

([8]) En överenskommelse om sanering träffades mellan BvS, ADDINOL ALT och ADDINOL LUBE, vari detaljerna för utbetalningen av stödet och investerarnas skyldigheter lades fast. Enligt denna överenskommelse skall ADDINOL ALT:s konkursförvaltare bidra med 3,5 miljoner tyska mark till rivningen av de gamla produktionsanläggningarna.

gare hade gott om tid att höja sitt bidrag. Tyskland har också informerat kommissionen om att ADDINOL LUBE erhållit ett lån på 500 000 tyska mark från[…] (*), för att finansiera förhandsinköp i avvaktan på kommissionens beslut. Efter det att kommissionen godkänt stöden skulle detta bidrag kunna höjas ytterligare. Bidraget från […] (*) kan knappast ses som ett bidrag till omstruktureringsplanen, eftersom det endast rör sig om en kortfristig finansiering och inte ingår i den finansiella omstruktureringsplanen. Till exempel minskas inte stöden i motsvarande grad.

Till sin skrivelse av den 16 oktober bifogade Tyskland en rapport från konsultföretaget Arthur D. Little vilken innehåller en reviderad bedömning av omstruktureringsplanen för ADDINOL LUBE. Enligt denna rapport kommer ADDINOL att behöva ett avsevärt mindre belopp än 10,7 miljoner mark för förlustutjämningen. Tyskland har dock inte minskat sitt stödbelopp i motsvarande grad. I omstruktureringsplanen angavs för förlustutjämningen inget faktiskt maximibelopp baserat på de förluster som faktiskt uppstått. Kommissionen måste därför utgå ifrån att Tyskland betalat en större förlustutjämning än nödvändigt. Stödet har därför inte begränsat till vad som är absolut nödvändigt.

Kommissionen drar slutsatsen att detta villkor i riktlinjerna inte uppfyllts.

Eftersom två av villkoren i riktlinjerna inte uppfylls, kan inte undantagsbestämmelsen i artikel 92.3 c i EG-fördraget tillämpas på stödåtgärderna på 59,9 miljoner tyska mark till förmån för ADDINOL ALT och ADDINOL LUBE. Den tyska regeringen har inte inväntat kommissionens godkännande innan ett delbelopp betalades ut och har följaktligen inte uppfyllt sina fördragsenliga skyldigheter enligt artikel 93.3 i EG-fördraget. Detta gäller även för den redan omnämnda summan på 3 miljoner tyska mark till ADDINOL ALT och ytterligare 4 miljoner tyska mark till ADDINOL ALT, som betalades ut 1998 i form av ett räntebärande lån.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. De undsättningsstöd på 22 miljoner tyska mark till förmån för ADDINOL Mineralöl GmbH i.Gv. som Tyskland anmälde den 28 oktober 1996 respektive den 9 april 1997 är förenliga med den gemensamma marknaden.

2. De omstruktureringsstöd på 40,05 miljoner tyska mark till förmån för ADDINOL Mineralöl GmbH i.Gv. och ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG som Tyskland planerade och vilka anmäldes den 1 oktober 1997 respektive den 18 februari 1998 är inte förenliga med den gemensamma marknaden.

3. De omstruktureringsstöd på 7 miljoner tyska mark till förmån för ADDINOL Mineralöl GmbH i.Gv. och ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG som Tyskland anmälde den 1 oktober 1997 respektive den 18 februari 1998 är inte förenliga med den gemensamma marknaden.

Artikel 2

1. Tyskland skall vidta nödvändiga åtgärder för att återkräva de i artikel 1.3 nämnda olagligt beviljade stöden från respektive slutlig och faktisk stödmottagare.

2. Återkravet skall ske i enlighet med i tysk lag fastlagda förfaranden och bestämmelser. Ränta skall tas ut från och med den dag stödet betalades ut och räntesatsen skall motsvara den referensränta för beräkning av stödordningars nettobidragsekvivalent som var tillämplig den dagen.

Artikel 3

Tyskland skall inom två månader efter delgivning av detta beslut meddela kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att följa beslutet.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Förbundsrepubliken Tyskland.

Utfärdat i Bryssel den 16 december 1998.

På kommissionens vägnar
Karel VAN MIERT
Ledamot av kommissionen